

نقش خانواده در اجتماع

* رمز احتیاج بشکيل خانواده

* استقرار عواطف

* پرورش کامل کودک

* عوامل تزلزل خانواده ها

* بیشتر اختلافاتی که در دادگستری سال گذشته، مطرح شده بود درباره **اختلافات خانوادگی** آن‌ها اغلب بر سر جوارب و پیراهن و لوازم آرایش بود .

* در سال ۴۱ بیش از ۱۵ هزار پرونده مربوط به **اختلاف زناشویی** در دادگستری تهران مطرح شده بود .

* در چند سال اخیر متجاوز از هزار اطلاق بخاطر **دعوی زن وشوهر** بر سر مخارج آرایش ، تنها در تهران صورت گرفته است .

* مرد کاری که از پام تاشام رنج میبرد و عرق میریخت و کار میکرد نسبت بز نش ظنن شده پس از تحقیق ثابت شد که با مردی رابطه دارد پی فرصت گشت تا او را غافلگیر کرد و جسدش را قطعه قطعه کرد و خود در دادگاه اعتراف کرد که **بعد از کشتن زنم خونشرا خوردم !**

* در سال ۴۲ هفتاد و پنج هزار شوهر آمریکائی **همسران**

خود را ترک کرده از خانه فرار کرده اند !

این خبرها را که نموداری از اوضاع خانوادگی اجتماع امروز است با دقت بخوانید و ببینید که کانونهای الفت و محبت بصحنه های دلخراش جنگ و ستیز تبدیل شده است ، اختلافها ارکان خانواده ها را متزلزل و طلاقها بنیان آنها را منهدم و متلاشی میسازد ، و پیوندهای مقدس

زناشوئی باچه سرعتی گسیخته میشود .

* * *

در اینجا این بحث پیش میآید که اصولاً علت احتیاج بشر بشکیل خانواده چیست ؟ اجتماع بشر روی چه اصلی بتاسیس خانواده محتاج است ؟ در پاسخ ؛ باید توجه داشت که سازمان خانوادگی از جهاتی برای انسان شدیداً مورد احتیاج است و ما در این مقاله بیان دو تا از آنها میادرت میکنیم .

۱- استقرار عواطف

دانشمندان روانشناس می گویند : روابط جنس نرو ماده تنها بر پایه شهوت نیست بلکه در عالم بیشتر حیوانات مخصوصاً در جهان انسان روابط نرو ماده در سایه تفاهم و محبت و انس و الفت باید صورت بگیرد ، این احساسات لطیفی که در نهاد هر فردی از انسان میجوشد جز در فضای آرام و مکان ثابت خانوادگی در نقطه دیگری بجریان نمیآفتد و نفر که مانند دو قطار راه آهن یاد و کشتی دریا گاهی باهم مصادف میشوند و تماس میگیرند چگونه انیس و یار هم میگردند و تا انس و الفت پدید نیاید حاجت روانی بر طرف نمیشود ارتباط زن و مرد در خیابان ها ، سینماها ، تئاترها و تفریحگاهها هر چند آتش سرکش شهوت را موقتاً خاموش میکند ولی استقرار عواطف که یکی از مهمترین نیازمندیهای روانی مرد و زن است جز در محیط مقدس خانوادگی تأمین نمی شود .

تا مرد وزن احساسات و مشاعر خود را بر اساس محبت متقابل قرار ندهند و برای زندگی خود یک محیط صمیمیت و الفت تشکیل ندهند هرگز در زندگی با آرامش درونی و خوشبختی کامل قرین نمیگردند .

دین اسلام بنیان اجتماع بشر را روی پایه و اساس خانواده قرار می دهد و پیدایش حیات مجموع بشر را از یک خانواده (آدم (ع) و همسرش) معرفی میکند و بتاسیس سازمان خانوادگی جد تشویق مینماید . رسول اکرم (ص) میفرمود هیچ سازمانی پیش خداوند محبوب تر از سازمانی که بوسیله ازدواج تأسیس میشود نیست (۱)

قرآن کریم روی همین نظر خلقت مرد و زن را تشریح میکند و میگوید: **وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً** یعنی یکی از آیات قدرت و حکمت خداوند اینست که همسر شما را از جنس خودتان آفرید تا با او انس بگیرد

و میان شما دوستی و مهر بانی قرارداد (۱).

دین اسلام دارای نظام خانوادگی بسیار کاملی است و در این نظام آنچه در درجه اول اهمیت واقع است موضوع محبت و صمیمیت است که اساس و ریشه سعادت خانوادگی است؛ محیط خانواده در منطق اسلام محیطی است که از در و دیوار آن محبت می بارد و در فضای آن نسیم الفت میوزد و اشعه عواطف و صمیمیت می تابد.

دین مقدس اسلام مقررات و قوانینی در اصل ازدواج و تأسیس خانواده و درباره رفتار خانوادگی وضع نموده است که بار عایت آنها یک زندگی آمیخته به شوق و حرارت در محیط خانوادگی بوجود می آید و پیوند مقدس زناشویی نوعاً گسیخته نمیشود.

اسلام میگوید هر یک از زن و شوهر باید حقوق یکدیگر را رعایت کنند و معاشرت مرد با زن باید بر اساس حسن اخلاق و نیکی و تفاهم صورت بگیرد قرآن مجید که سرچشمه سرشار تعلیمات اسلام است میگوید: **وعاشروهن بالمعروف** (۲) یعنی با زنهای نیکی رفتار کنید رسول اکرم (ص) میفرمود **خیر کم خیر کم لنسائه وانا خیر کم لنسائی** (۳) یعنی بهترین فرد شما آن فردیست که با خانواده خود خوش رفتارتر باشد و من با خانواده خود از همه شما خوش رفتارترم و زن را نیز موظف میکند که با حسن اخلاق بشوهر داری قیام کند و این موضوع را **یک «جهاد مقدس»** برای زن قلمداد میکند؛ پیغمبر عالیقدر اسلام فرمود: **جهاد المرأة حسن التبعل** (۴) یعنی: جهاد زن، خوب شوهر داری کردنست.

۲ - پرورش کامل کودک

کودک انسان علاوه بر احتیاجات جسمی نیازمند بهای روانی بسیاری دارد که جز در محیط خانوادگی تأمین نمیشود آغوش گرم پدر و دامن پر مهر مادریگانه جای طبیعی است که عواطف کودک در آن رشد میکند و بتکامل میرسد.

کودکستان و شیرخوارگاه هر چند از جهات ظاهری مجهز و مطابق اصول فنی و بهداشتی تشکیل شده و پرورش جسمی و آسایش کودک را تأمین میکند ولی هیچگاه نیازمند بهای روحی کودک را بر طرف نمیکند و عواطف و احساسات و ویرا ارضاء نمیتواند و دایه هر چند مهر بان باشد جای مادر را نمیگیرد.

(۱) آیه ۲۱ سوره روم

(۲) آیه ۱۹ سوره نساء

(۳) کتاب من لایحضره الفقیه ص ۲۵

(۴) تفسیر الدر المنثور

هر فردی که در دوران کودکی از نوازشهای مخصوص محیط خانوادگی محروم گشته و نهال وجودش در سایه محبت پدر و مادر پرورش نیافته است با انواع عقده های روحی گرفتار خواهد بود و این عقده ها در آینده زندگی وی مسلماً عواقب ناگوار و زیانباری ببار خواهد آورد .

بعلاوه در زندگی چون توجه پدر و مادر در تمام دوران کودکی بکودک متوجه است لذا روح شخصیت و استقلال فردی وی رشد میکند ، رشد شخصیت ، بر اساس ثبات و استقلال ، در زندگی آینده کودک دارای تأثیر بسیار عمیقی است ولی در پرورشگاهی که چندین کودک زیر نظریک پرستار اداره میشوند و در هر چند ساعت پرستارها عوض میشوند روح استقلال کودک از بین میرود و از ثبات شخصیت محروم میگردد .

از این نکته نیز نباید غفلت کرد که در این بنگاههای مادر مصنوعی (پرستار) عهده دار نگهداری چندین طفل است و همه آن اطفال برای اشغال آغوش و جلب توجه او با هم بتزاع و مخاصمه

(بقیه از صفحه ۹)

هریک را جدا گانه دو نیم کرد و گفت: فرزندان من ! بواسطه اتحاد بود ، که این چو بهادر برابر فشار خارجی مقاومت کردند ولی در اثر تفرقه از پای درآمدند . یعنی حال شما نیز مانند همین چو بها است .

قرآن مکرر بر مکرر دم را با اتحاد و یگانگی دعوت کرده است ، و با صدای هر چه رساتر فرموده: **واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا** : بر یسمان الهی چنگک زنید و از هم جدا نشوید. امروز دشمنان اسلام با اختلاف داخلی مسلمین دامن میزنند کار بجائی رسیده است که در برخی از کشورهای اسلامی اختلاف میان شیعه و سنی و بیش از اختلاف میان مسلمانان و مسیحیان و هندوهاست ما باید باین سیاست شوم خانمان بر انداز توجه کنیم ، و از دستان مسجد ضرار درس عبرت بگیریم و متوجه شویم که دشمن میخواهد بنام مسجد سازی مساجد را ویران کند ، و بارنگ دین ، پایه آنرا لرزان سازد ، - لذا پیامبر گروهی را اعزام کرد که مسجد ضرار را ویران کنند و برای مجو آثار نفاق زباله هارا در آنجا بریزند .

برمیخیزند و از همان دوران کودکی بنزاع و کشمکش عادت میکنند، این نزاع و کشمکش علاوه بر اینکه روح لطیف کودک را آزرده میکند و موجب عقده‌های روحی می‌گردد، دل‌های آنها را سنگین و قساوت‌بار می‌نماید.

دین اسلام چنانکه گفتیم واحد اجتماع بشری را خانواده معرفی میکند و بتشکیل سازمان خانوادگی ترغیب و تشویق اکید مینماید پیشرفت علم و آزمایشهای زندگی این موضوع را تصدیق میکند، در این زمینه نظر خوانندگان محترم را برای نمونه بگفتار یکی از دانشمندان که در مسائل زندگی بشر مطالعات عمیقی دارد جلب می‌کنیم، وی میگوید:

خبط بزرگ اجتماع امروزی در اینست که از سنین کوچکی، کودکان و دبستان را جایگزین قانون خانواده و دامان مادر کرده است این امر را باید معلول خیانت زنان دانست مادرانیکه کودکان خود را به کودکان کستان میسپارند تا بشغل اداری و هوا و هوس و تفننات ادبی و هنری خود پردازند و با قسط وقت خود را در بازی بریچ و سینما و بپالت بگذرانند سبب خاموشی اجاقهای خانوادگی که کودکان در آنهابسی چیزها فرا می‌گیرند، میشوند؛ رشد کودکانیکه در میان خانواده خود بسر میبرند، بیشتر از اطفالی است که در مدارس شبانه روزی بین همسالان خود زندگی میکنند، کودک بزودی شالوده‌های خصایص بدنی و عاطفی و روانی خود را در قالب شرایط محیط میریزد و بدین جهت از کودکان همسن خود کم چیز یاد میگیرد و وقتی بصورت واحد گمنامی در مدرسه تنزل نماید خوب رشد نمیکند. برای پرورش صحیح هر فرد، محتاج به تنهایی نسبی و توجه اجتماع کوچک خانوادگی است (۱).

عوامل تزلزل خانواده‌ها:

۱- عدم رعایت وظیفه

امروز که اختلافات خانوادگی رو بگسترش و افزایش است و تزلزل اساسی در ارکان اغلب خانواده‌ها رخ داده است بطوریکه محیط خانواده که باید کانون انس و الفت باشد بمیدان جنگ و ستیز تبدیل شده است یکی از علت‌های اساسی این موضوع عدم رعایت مقررات اخلاقی و مذهبی است اگر زن و شوهر حقوق یکدیگر را کاملاً مراعات کنند و زندگی خود را بر اساس حسن اخلاق و گذشت و محبت و احترام متقابل قرار دهند مسلماً پیوند مقدس زناشویی باین سرعت گسسته نمیشود و مرد و زن در خانه و خانواده را گذاشته فرار را برقرار اختیار نمیکنند و در کانون گرم خانوادگی خلل و انهدام راه پیدا نمیکنند.

خلل پذیر بود هر بنا که می بینی بجز بنای محبت که خالی از خلل است

۲- بی بندوباری

مردوزنی که با سینماها و تاتراها و مجالس شب نشینی سروکار دارند ؛ حرکات و نغمه های شهوت انگیز دلهای آنها را تسخیر نموده است ؛ افکار و عواطف آنها همیشه بر گرد خاطراتی که در بیرون خانه دیده اند میچرخد در اینصورت یا جنایاتی در اجتماع رخ میدهد که کانون مقدس خانوادگی را آلوده میکند و یا اساس خانواده را متزلزل کرده موجب طلاق و فراق میگردد. افرادی که اشباع غریزه جنسی را هدف زندگی قرار داده و در دریای بیکران شهوترانی غرق شده اند برای خانه و زندگی وزن و فرزند ارزشی ، و برای محبت و صمیمیت و عذوفت مفهومی قائل نیستند و لذا بزودی شالوده زندگی شیرین و پر قیمت خانوادگی را درهم میریزند . بعضی از شیفتگان تمدن غرب که بدون قید و شرط با آداب و رسوم غرب صحنه میگذارند می گویند : « در اروپا و آمریکا پس از آنکه دختر و پسر مدتی یکدیگر را آزمایش کردند و بوضع روحی و اخلاقی همدیگر دقیقاً پی بردند ازدواج میکنند و در چنین شرائطی موفق میشوند که خانواده ثابتی برای خود تشکیل دهند» .

در پاسخ این سخن همینقدر کافی است که آمار طلاق دنیای متمدن ! را مورد توجه قرار دهند بطوریکه در هر مملکتی که این قبیل مظاهر تمدن بیشتر رواج دارد آمار طلاق در آنجا بیش از ممالک دیگر است و طلاق در ایالات آمریکا بیش از همه جای دنیا رواج دارد و گاهی رقم آن بنسبت چهل درصد میرسد !

۳- مدپرستی

یکی از بلاهای بزرگی که دامنگیر اجتماع امروز است موضوع مدپرستی و اهمیت بیحد و حسابی است که برای تجمل و آرایش قائل هستند و همین موضوع اگر تعجب نکنید یکی از علل شیوع طلاق و بی سرپرست ماندن اطفال بی گناه و بهم ریختن اساس خانواده ها در ممالک متمدن امروز است بطوریکه در فرانسه معادل ۲۷ درصد در آلمان ۳۳ درصد و در هلند ۳۶ درصد و در سوئد ۱۸ درصد طلاقها در نتیجه مدپرستی خانمهاست !

توجه فرمائید

در صفحه اول تاریخ این شماره اشتباهاً «اردیبهشت ماه» چاپ

شده ؛ بدینوسیله به «خرداد ماه» تصحیح میشود .

سفری باآلمان

(۳)

وضع اسف انگیز «اخلاق، دراروپا»

ما برخلاف گفته شاعر که میگوید : «عیب آن جمله بگفتی هنرش نیز بگو» در نخستین بخش؛ پیرامون «جنبه های مثبت تمدن کنونی» بحث پرداختیم، اکنون قسمتهای منفی آن را نیز بررسی میکنیم.

اصولاً زندگی اروپائیهایی زندگی ماشینی وبدون روح وحرارت است . با اینکه بشر تمدن درآثار پیشرفت درشؤون مختلف زندگی مادی؛ بسیاری از گرفتاریهای گذشته را از میان برده ؛ و قدم بزرگی بطرف رفاه وآسایش برداشته است. اما تجلی روح مادگیری در تمام مظاهر حیات توجه مردم را از شناسائی ودرک بسیاری از حقائق بازداشته ، و سبب شده است که جهات معنوی و اخلاقی بدست فراموشی سپرده شود . آشفتنگی ها و ناگواریهای تازه ای را که تمدن فعلی بهمراه آورده است ، هرگز نمیتوان نادیده گرفت؛ تاکنون تمام اختراعات واكتشافاتی که برای تسهیل زندگی و پیشرفت تمدن بوجود آمده نتوانسته است از تشویشها و ناراحتیهای فکری بشر بکاهد و بارفع مشکلات و بحرانهای خطرناک اجتماعی ؛ خوشبختی وسعادت را برای جامعه بشریت بارمغان بیاورد .

انسان علاوه بر نیازمندیهای گوناگون جسمی يك عطش معنوی و تقاضای روحی نیز دارد و بهمان اندازه که شیفته لذائذ جسمانی است ؛ بدنبال تامین حوائج معنوی و پناهگاه فکری میگردد ؛ که باید کلید رفع اینگونه نیازمندیها را در ماوراء «ماده» جستجو کرد . تحدید افکار انسانی در چهارچوبه مادیت یکنوع خطای نابخشدنی است و با آفرینش ویژه انسان وفق نمی دهد .

نخستین فصل سعادت بخش زندگی که بزرگترین آرمان بشریت است ؛ وقتی شروع میگردد که فکر در سیر تکاملی خود از مرحله تمدن مادی بگذرد و بموازات ترقیات اعجاب آمیز صنعتی و علمی ، استعدادهای درونی و نیروهای روحی وی بچریان افتاده و از این منبع کمالات